

Americký básník a spisovatel Charles Bukowski se narodil 16. srpna 1920 v německém Andernachu. Jeho otec, seržant Henry Charles Bukowski, sloužil po skončení první světové války v Německu u americké okupační armády; matka Katharina Fettová byla místní švadlena. Historiky o tom, že byl nechtěným nemanželským dítětem, které o sobě Bukowski sám šířil, nejsou pravdivé. Zpočátku žila celá rodina v Andernachu, později se přestěhovali do Koblenze, kde by se patrně usadili. Po zhroucení německé ekonomiky se však v roce 1923 rozhodli odjet do USA.

Brzy po příjezdu do USA se otci podařilo našetřit dost peněz na to, aby se mohli v roce 1924 přestěhovat do vlastního domu v Los Angeles. Kromě toulek po Americe ve čtyřicátých a na počátku padesátých let prožil Bukowski celý život v Los Angeles nebo v jeho blízkosti. Město se stalo nedílnou součástí jeho psaní. Je jenom málo spisovatelů, kteří jsou s tímto městem tak úzce spojení a popisují ho s takovou láskou. Častěji bývá opomíjeno jako ošklivé, nebezpečné a kulturně zpustlé místo. V dobách Bukovského dětství to však bylo nádherné, bezpečné a smogem nezasažené město.

Bukowski nevzpomíná na své dětství rád. „*Tohle krutý dětství mě totálně pokrřivilo,*“ napsal. Někdy v době, kdy chodil na základní školu, ho otec poprvé zbil. Výprasky, jako tresty za to, že nedokázal vykonat práci podle otcových představ, ale i za ledacos jiného, se staly rutinní součástí Charlesova dětství. Matka bití jen nečinně přihlížela a nedokázala mu zabránit, a tak Bukowski vůči ní ztratil veškerou úctu, nedůvěřoval jí a neměl ji rád.

Otec rozhodl, že syn přejde na Los Angeles High School, nejlepší školu ve městě. Charles však tuto školu nenáviděl a nehodlal zapadnout do světa bohatých spolužáků, stranil se jich a raději vyhledával samotu. V té době mu navíc stěžovalo život silné akné. Akné bylo natolik vážné, že vyžadovalo intenzivní léčbu, a Bukowski musel být omluven na půl roku ze školy. Začal navštěvovat veřejnou knihovnu a hodně četl. Knihy, které ho v té době nadchly jako první, ovlivnily jeho literární vkus po zbytek života. Miloval Hemingwayovy rané povídky, ale nikdy nečetl jeho romány, měl rád Turgeněva, ale k Tolstému si cestu nikdy nenašel.

V létě roku 1939 Bukowski odmaturoval. Jen z povinnosti se pokusil žít konvenční život podle představ rodičů a přijal místo v obchodním domě. V září 1939 se přihlásil na stipendium na Losangeleskou městskou vysokou školu. Chtěl studovat žurnalistiku, angličtinu, ekonomiku a občanskou nauku s neurčitou představou, že by se mohl stát novinářem. V té době začala v Evropě válka a Bukowski své spolužáky vyváděl z míry angažováním se pro Hitlera a fašismus. V novinách zveřejňoval své extremistické názory a navštěvoval nacistické mítinky. Později své jednání omlouval a vysvětloval, že se mu jen líbilo polemizovat s ostatními. Politika ho v podstatě vůbec nezajímala, ale rád říkal a dělal věci, které ostatní pohoršovaly a šokovaly a jemu přinášely pozornost.

Neshody s otcem vyvrcholily v roce 1941 Charlesovým odchodem z domu. Pronajal si pokoj a krátce na to skončil s vysokou školou. Půl roku se živil manuální prací a pak vyrazil prozkoumat Ameriku. Během svého putování vystřídal bezpočet zaměstnání. Většinou pracoval jen krátce, aby si vydělal nějaké peníze na živobytí a mohl se věnovat psaní. Psal ohromné množství povídek a básní, obesílal různé časopisy, ale také trávil spoustu času v barech pochybné pověsti a opíjel se.

Po návratu do Los Angeles se Bukowski nastěhoval k rodičům a snažil se vrátit ke konvenčnímu způsobu života. Zakrátko však znovu odešel z domova a pronajal si pokoj v centru města, ve čtvrti nevěstinců a prostitutek. Střídal příležitostnou práci, ze které ho většinou kvůli absencím a pití vyhodili. Když měl peníze, nepracoval vůbec a raději vyrážel do barů. Tam také jednou potkal Jane Cooney Bakerovou. Jane byla osmatřicetiletá alkoholička, se kterou se rodina přestala stýkat. Pila ještě víc než Bukowski a byla to žena s velmi uvolněnou morálkou. Bukowskému bylo dvacet sedm let, ale ona byla jeho první vážná známost. Do té doby se žen stranil, bál se je oslovit a navázat s nimi kontakt. S Jane vedli velice dobrodružný život, chodili po barech, opíjeli se spolu a střídali jeden podnájem za druhým. Důvod jejich stěhování byl vždy stejný: rvačky, opilecké hádky, rušení nočního klidu. Mnohé z Bukowského nejlepších povídek a básní se zakládají na dobrodružstvích, která spolu zažili.

Na jaře roku 1955 Bukowski doplatil na svůj zhýralý život. Více než deset let konzumoval velké množství levného alkoholu, většinou mnoho nejedl a hodně kouřil. To se podepsalo na jeho zdraví. Krvácel mu žaludeční vřed a nutně potřeboval transfuzi, bez krve mu hrozila smrt. Protože nebyl pojištěný a neměl žádné úspory, skončil na chudinském oddělení místní nemocnice, kde mu však byla transfuze odepřena. Ironií osudu bylo, že jediný člen rodiny, který měl u nemocnice krevní kredit, byl jeho otec. A právě díky otci Bukowski nakonec transfuzi dostal a to mu zachránilo život. Lékaři mu pohrozili, že když začne znovu pít, zabije ho to. Nějakou dobu si jejich varování vzal k srdci a nepil. V té době objevil svět dostihů a sázek. Začal v nich, stejně jako mnoho dalších lidí omezovaných špatně placenou prací, vidět způsob, jak se osvobodit od všeho, co ho tížilo a deptalo. Zpočátku se mu dařilo a vyhrával, po sérii výher však nastal zlom a Bukowski se ocitl na mizině. Navíc ho opustila Jane. Najednou neměl práci, peníze, ani ženu.

Na počátku 50. let zažil Bukowski období, kdy mu nikdo nechtěl nic publikovat. Barbara Freyová, editorka časopisu Harlequin, vyhlásila, že přijímá básně od začínajících autorů. Bukowski neváhal a poslal jí spoustu svých věcí. Freyová básně otiskla a navíc mu odepsala, že ho považuje za největšího současného básníka. Začali si dopisovat a časem se jejich korespondence stala důvěrnou. Barbara mu svěřila, že má lehkou tělesnou vadu. Ve skutečnosti jí chyběly dva krční obratle, takže vypadala, jako by neustále hrbila ramena, a dělala si starosti, že se kvůli tomu nikdy nevdá. Bukowski jí navrhl, že se s ní ožení sám. Odjeli spolu do Las Vegas a 29. října 1955 se vzali. Přestože Barbara pocházela z bohaté rodiny, nikdy během manželství s Bukowským větším množstvím peněz

nedisponovala. Otec jí tak dal najevo, že je šílená, když si vzala člověka, kterého ani pořádně nezná. Manželská idyla však netrvala dlouho. Barbaře brzy začalo vadit, že Bukowski marní svůj básnický talent. Vyčítala mu lenost a neustálé popíjení piva a vadilo jí, že se dal zaměstnat na poště. Dva roky a čtyři měsíce po svatbě, 18. března 1958, byli rozvedeni.

Po rozvodu se Bukowski přestěhoval do podnájmu. Psal a své dílo rozesílal nakladatelům, jeho básně a povídky se stále častěji objevovaly v časopisech. Opět hodně pil, noc co noc vyrážel do barů, zapléтал se do rvaček a často se probouzel na záchytce. Vídal se s Jane, která byla v ještě neutěšenějším stavu, než když žili spolu. Nad Jane visela hrozba blížící se tragédie a už jí prakticky nebylo pomoci. Zemřela 22. ledna 1962. Po pohřbu se Bukowski pět dní opíjel a když se probral z kocoviny, začal psát sérii smutečních básní. Ještě několik měsíců po Janině smrti byl hluboce sklíčený a nedokázal na ni přestat myslet. Ze své deprese a smutku se snažil vypsát, chrlil ze sebe příspěvky do všech možných časopisů po celé zemi.

Asi rok po smrti Jane se Bukowski začal pravidelně vídat s obdivovatelkou svých básní Frances Elizabeth Deanovou – FrancEyE. Po čase FrancEyE otěhotněla. Bukowski jí sice dal jasně najevo, že si rodinu nepřeje, ale když mu to oznámila, překvapivě ji požádal o ruku. Měl pocit, že je to tak správné. FrancEyE ho však s díky odmítla, a tak se dohodli na kompromisu: budou spolu žít jako rodina a Bukowski bude platit účty. 7. září 1964 se jim narodila zdravá holčička, které dali jméno Marina. Marina byla Bukovského jediné dítě. Ačkoliv byl z dcery nadšený, jeho vztah s FrancEyE se neustále zhoršoval. Bukowski nehodlal kvůli rodině omezovat psaní ani návštěvy barů. Věděl, že FrancEyE trápí, a zároveň nesnášel, když byla nešťastná, a tak po čase navrhl, aby se s Marinou odstěhovala. Pomohl jí najít podnájem a podporoval ji finančně.

Další osudovou ženou byla sochařka Linda Kingová, která Bukovského několikrát opustila a zase se k němu vrátila. Definitivně od něho odešla na jaře roku 1972. Druhou manželkou Bukovského byla Linda Lee Beighelová, pocházející ze zámožné pensylvánské rodiny. Mezi ní a ostatními ženami v jeho životě byl jeden zásadní rozdíl – jejich vztah nezačal v posteli, ale rodil se postupně. Bukowski byl již přesycen starým způsobem života, jenž byl plný vztahů na jednu noc, alkoholu a opileckých večírků. Byl připraven na jiný život. Proto požádal Lindu o ruku a ve svých pětadesáti letech se v srpnu 1985 podruhé oženil.

Popularita Bukovského coby spisovatele začala stoupat. Díky honorářům, jež mu chodily především z Evropy, se výrazně zlepšila jeho finanční situace a Bukowski začal uvažovat o koupi nemovitosti. Zanedlouho už vlastnil dům v San Pedru na jižním konci Los Angeles. A tak se odstěhoval ze světa chudých lidí a levných podnájmu. I když byl finančně zajištěný, stále si dělal starosti, jako by se dosud nevyrovnal s faktem, že už nikdy nebude muset přemýšlet o penězích.

Začátkem podzimu 1988 začal mít Bukowski vážné zdravotní problémy. Vyšetření prokázala TBC, kterou se zřejmě nakazil v dětství od svého strýce. Během léčby se stal z donucení abstinentem a

po jejím skončení již o alkohol nestál. Zjistil, že se bez něj dokáže klidně obejít. Po nemoci hodně zestárl a sešel. Po čase znovu onemocněl, tentokrát myelogenní leukémií, jinými slovy rakovinou. Lékaři navrhli léčbu chemoterapií a Bukowski souhlasil. Po několika měsících mu oznámili, že projevy rakoviny dočasně vymizely. Po počáteční euforii, že nemoc ustoupila, Bukowski úplně skončil s pitím a přestal kouřit. Jako zesláblý a nemocný stařec poklidně trávil čas na zahradě a věnoval se duchovním meditacím. Na podzim 1993 se nemoc vrátila a Bukowski věděl, že umírá. Poslední dny svého života trávil v domě v San Pedru. Smrti čelil se stejným flegmatismem, jaký mu pomohl vyrovnat se s šíleným dětstvím, nelehkým mládím a složitými vztahy. Svým způsobem to bral jako další životní zkoušku. Nakonec se ukázalo, že byla nejtvrďší ze všech. 9. března 1994 dopoledne Charles Bukowski zemřel.

Bukowski se jako básník a spisovatel proslavil nekonvenčními autobiografickými prózami a vulgárním stylem. Vzhledem k tomu bývá často přiřazován ke skupině beat generation, osobně se však tomuto zařazení bránil. Velký význam pro jeho literární život měla kniha, na kterou jednou narazil v knihovně. Byl to román Johna Fanteho *Zeptej se prachu* a Bukowskému doslova učaroval. Zhlédl se v jeho hlavní postavě a představoval si, že patří do Fanteho světa, má nadání a měl by zkusit stát se spisovatelem. Později napsal: „*Fante byl můj bůh. Nutně získal celoživotní vliv na moje psaní.*“ Zpočátku psal Bukowski velké množství básní a povídek a obesílal různé časopisy. Někdy byl úspěšný a otiskli mu je, často však byl odmítnut. Básně mu vycházely nejen v časopisech, ale i na různých reklamních letáčích. První sbírka básní *Květ a pěst a zvířecký nářek* byla vydána v říjnu roku 1960. Byla to brožovaná knížečka o osmadvaceti stranách, vydaná v počtu dvou set kusů. Byla určená především pro nakladatelovy přátele a známé a pro autora. Pro Bukowského však měla velký význam, neboť byla jeho první knihou.

Z menších nakladatelů, s nimiž Bukowski ve svých počátcích spolupracoval, byli nejvýznamnější Jon a Louisa „Gypsy Lou“ Webbovi a jejich nakladatelství Loujon Press. V prvním čísle časopisu *The Outsider*, který začali vydávat, otiskli Bukowskému jedenáct básní. Po čase se rozhodli, že vydají výbor jeho básní. Vybrali to nejlepší, co od roku 1955 napsal, a v roce 1963 vyšla kniha *Chytá mě srdce do dlaní*. Básně byly tištěné na drahém ručním papíře a výtisky byly opatřeny vlastnoručním podpisem autora. I když kniha vyšla v nákladu pouhých 777 výtisků, nemohl Bukowski díky její výjimečné umělecké kvalitě ujít pozornosti čtenářů.

V šedesátých letech navázal Bukowski spolupráci s vydavatelem Martinem, jež byla pro jeho další literární činnost klíčová. Křesťanský scientista John Martin si jednou přečetl Bukowského básně a nabyl přesvědčení, že Bukowski je výjimečný génius – rozhodl se, že se stane jeho vydavatelem. Bukowski a Martin byly velice odlišné osobnosti, ale jejich rozdílnost jim sloužila k prospěchu a vedla k dlouhé a šťastné spolupráci. Nakladatelství Black Sparrow Press se tak stalo „dvorním“ nakladatelstvím Bukowského po celý jeho život.

Vedle spolupráce s Black Sparrow Pressem psal Bukowski své povídky pro LA Free Press a několik pornočasopisů. Povídky se nevyznačovaly valnou kvalitou, většinou byly slabé. Bukowski používal extrémní jazyk – aby šokoval a podbízel se tak nejprimitivnějším pudům čtenářů. Čas od času se mu však podařilo napsat skvělou povídku, i když téma bylo odporné. Žádná z jeho povídek nebyla více šokující a zároveň vytríbenější než *Zloduch*, kde popisuje znásilnění malé holčičky. Je to nejdrastičtější próza, jakou kdy napsal, a ospravedlňoval se tím, že se snažil proniknout do duše násilníka, aby ukázal mužům, že v každém z nich je něco, co si možná neradi přiznávají.

První ze série románů – *Poštovní úřad* (1971) – zachycuje život Henryho Chinaskiho. Bukowski do tohoto románu zakomponoval autobiografické momenty svého života. Velmi přesvědčivým způsobem zde píše o práci. Každého čtenáře, jenž zakusil nezáživné, protivné zaměstnání, se musel živě dotknout zdařilý popis dřiny při roznášení a třídění pošty. Třídění dopisů není pro beletrii zvláště vzrušující téma, ale Bukowski ho podal zajímavě; a právě v tom tkví jeho úspěch, protože miliony lidí znají, co to je dělat celý život dokola stejnou práci. Román dosáhl značné obliby a nedlouho po vydání byl přeložen do patnácti jazyků.

Námět románu *Ženy* (1978) výtěžil Bukowski ze svých četných sexuálních zkušeností. Většina jeho milenek vůbec netušila, že je využívá jako materiál pro román, a on se jich samozřejmě neptal na svolení psát o jejich milostném životě. Spousta žen, která prošla autorovým životem, se v románu poznala. Bukowski tento román považoval za své nejlepší dílo. Román *Šunkový nářez* (1982) je zaměřen na spisovatelovo dětství a vztah s otcem. Bukowski tímto názvem naznačoval, že se mezi svými rodiči cítil v pasti, asi jako šunka v sendviči. Román je ze všech jeho knih nejautobiografičtější. Hlavní hrdina (opět Henry Chinaski) prochází základní školou, nižší a vyšší střední školou a končí jako vystrašený a zahořklý mladík na počátku druhé světové války. Knížka postrádá humor, neboť se zabývá obdobím Bukowského života, na kterém mu nic směšného nepřipadalo. V roce 1994 vyšel román *Škvár*. V centru nepřiliš rafinované zápletky stojí ošumělá postavička soukromého očka Nicka Belaneho, kterého si najmou dva klienti najednou. Ačkoliv šlo o stoprocentní detektivku, ve které se Bukowski obešel bez obvyklé postavy Henryho Chinaskiho, stále psal o svém vlastním životě. Román překypuje vtípkami, majícími smysl jen pro zasvěcené čtenáře, kteří znají jednak předešlé spisovatelovy knihy i něco z jeho životních osudů.

Během života napsal Charles Bukowski velké množství básní a povídek, které kromě toho, že byly zveřejněny v různých časopisech, vyšly také v mnoha jeho básnických a povídkových sbírkách. V roce 1969 byla vydána sbírka povídek *Paměti starého chlapáka*, v roce 1972 *Erekce, ejakulace, exhibice a další příběhy obyčejného šílenství*. Veselé vyprávění, které napsal po návratu z nemocnice, kde se podrobil operaci hemoroidů, vyšlo pod názvem *Všechny řítě světa i ta má* (1973). V souboru kratičkových próz *Těžký čas* (1983) se Bukowski představuje jako autor obdařený citem a jemností. Ne že by ve sbírce chyběl alkohol a sex, ale tvoří pouze kulisu křehkých, byť občas drsně se projevujících

vztahů. Po sbírce básní *Ptáčku posměváčku, přej mi štěstí* (1972) následovala sbírka *Láska je pes* (1977), která vznikla v období autorova tvůrčího zenitu. Jeho nejlepší zralé básně jsou psány v minimalistickém stylu, jsou to v podstatě příběhy, stejně jako próza. Bukowski kořenil svou poezii humorem, protože věřil, že „*tvorba nesmí být zas tak vážná, jinak by uspávala*“. V posledním tvůrčím období se zhruba polovina toho, co napsal, nedala publikovat. Navzdory proměnlivé kvalitě však patří spousta básní této „pozdní produkce“ k jeho vůbec nejlepším. A tak sbírka *Poslední noc pozemských básní* (1992) patří k jeho nejskvělejším. V rozpětí let 1991–1994 začal Bukowski psát na popud svého vydavatele Martina deník. Vyšel posmrtně v roce 1997 s ilustracemi R. Crumba pod názvem *Kapitán odešel na oběd a námořníci převzali vedení*.

Charles Bukowski zůstává svéráznou osobností moderní americké literatury jako nikam nezařaditelný a přitom často napodobovaný autor. Pro svou zálibu psát o pití, vymýšlet si vzrušující historky ze svého života a hýřit vulgaritami nepatřil k hlavnímu proudu v literatuře. Jeho obsáhlým dílem se však prolíná jeho nekompromisní filozofie – odmítá otročit, dít se a dodržovat zavedená pravidla, odmítá lidskou prolhanost, domýšlivost a snobství. Mnozí jeho kritikové namítají, že je jako spisovatel cynický, ale možná měl pouze realistický pohled na to, jak se lidé chovají, a neměl potřebu je ospravedlňovat.